

ŠKOFIJSKI LIST

38.

Poročilo o shodu dekanov leta 1919.

Pod predsedstvom knezoškofa se je vršil dne 23. aprila 1919 v knjižnici škofijske palače letošnji shod dekanov. Shoda so se udeležili razen gg. dekanov, oziroma njih namestnikov (za Radoljico župnik Jos. Lavrič, za Leskovec župnik Al. Kurent) gospod generalni vikar prelat Janez Flis, gospodje arhidiakoni: kanoniki dr. Ferdinand Čekal, Ignacij Nadrah, dr. Franc Kimovec. Shoda se niso mogli udeležiti dekani iz zasednega ozemlja, namreč iz Idrije, iz Postojne, iz Vipave in iz Trnovega na Notranjskem; tudi dekanija Žužemberk ni bila zastopana.

Shod se je začel ob 9. uri predpoldne. Najprej je Celsissimus pozdravil zborovalce in opozoril na stvarino ki se ima obravnavati, sledeče:

Za leto 1914 sem napovedal tretjo sinodo. Prehitela nas je vojska, sinoda ni bila mogoča. Pač pa sem pripravljeno, pri dekanijskih shodih in pri sestanku gg. dekanov v Ljubljani, dne 7. aprila 1914, predelano stvarino podal gospodom v knjigi „Instructio Labacensis“ v l. 1915. Razna navodila so časovnim potrebam primerna in veljajo še sedaj. Opozorim na ona „de confessione parvulorum, de quotidiana et frequenti communione, de communione parvulorum, de multiplici actione cleri“, o pripravi otrok za razne sv. zakramente; prav posebno priporočam „navodila staršem o verskem pouku malih otrok“. Vojska je marsikatero vzgojevalno delo preprečila. Začnite zopet sedaj, ko nastajajo mirnejši časi. Proučavajte vzgojno delo za otroka koj od njegovega spočetka in dalje leto za letom, da boste mogli starše, posebno matere v tem oziru voditi in pripomoči, da si vzredimo nov, bolj veren, bolj čist in trezen, zato pa tudi bolj zdrav rod, kakor pa ga imamo sedaj.

Ravno v skrbi, kako bi naš rod kolikor mogoče obvarovali pogubnih vplivov vojske, smo l. 1915 imeli še en shod in sicer dne 20. oktobra. Sklenili smo, da homo koj po vojski obdržavali ljudske misijone; pomenili smo se, kako bomo skrbeli za vdove, sirote in pohablence; razprav-

ljali smo o raznih pogubnih posledicah vojske in o pripomočkih zoper nje. Mislim, da sklepi niso bili popolnoma brezuspešni. Pomagali so, da se je razvijalo in uredilo društvo „Dobrodelnost“ in se ustanovila „Družba sv. Elizabete“.

V letih 1916 in 1917 nisem sklical nobenega pastoralnega shoda, ker so se nam politične razmere sploh in posebej v S. L. S. vedno bolj zamotavale. Pač pa sem dne 17. julija 1917 zbral v Ljubljano gg. dekane in nekaj župnikov, da po možnosti ublažim silno napete razmere med gg. duhovniki in da pojasnim načelno pereča dnevna vprašanja o demokraciji in samoodločbi. Naši sklepi (Škof. list 1917, str. 77 in 78) so bili razmeram primerni, toda duhov niso pomirili; razdor je trajal dalje.

Še bolj pa so se domače razmere zamotale, ko smo zastopniki raznih strank podpisali majniško deklaracijo in ko sem v skrbi za Cerkev in ljudstvo slovesno pozval vse, naj se združijo v stari S. L. S. S početka zmedeni pojmi so se polagoma razbistrili, duhovniki in ljudstvo smo razmere vedno bolj spoznali, in sedaj smo zopet edini v S. L. S., ki organizira ljudstvo v kmečke zveze, v krščansko socialno zvezo in v obrtniško skupino. Naša stranka ne mara boja med posameznimi stanovi, ne mara za napovedano diktaturo proletarijata, marveč hoče, da bi vse stanove združila v organsko celoto, v kateri ima vsak stan svoje posebno življenje, pa je tudi z drugimi zvezan v bolj obsežno celotno življenje v korist vsega organizma, kakor udje istega telesa.

Medtem, ko se je ta pravec razvijal, smo imeli lani o Veliki noči shod dekanov, na katerem smo se na podlagi določitev novega cerkvenega zakonika pomenili o našem socialnem delovanju, posebno o našem razmerju do posojilnic in hranilnic ter do raznih pridobitnih društev.

Ne smemo molče preskočiti največjega preobrata, ki je razdejal precej držav in med njimi tudi Avstrijo. Od novembra leta 1918 smo v

kraljevini SHS. Pot, po katerem smo v to kraljevino prišli, sem točno opisal gg. duhovnikom v letošnjem pastirskem listu. Bogu sem hvaležen, ki je vse zunanje dogodke tako uravnal, da smo iz Avstrije v novo kraljestvo prišli po popolno postavnem potu in da smo posebno duhovniki s svojim narodnim nastopom ohranili veljavo in ugled pri vseh stanovih in slojih našega ljudstva.

Za današnji sestanek sem se potrudil, da bi določil časovna vprašanja, o katerih naj bi bili temeljito poučeni posebno gg. duhovniki in potem sposobni, da tudi ljudstvu vprašanja točno pojasne. O času, ko sem konferenčna vprašanja določeval, se je po Evropi in tudi pri nas razlegal klic: država naj se popolnoma loči od Cerkve in povsod naj se vpelje obvezen civilni zakon. Iz tega vrvenja sta se porodili prvi dve vprašanji. V naši državi je položaj sedaj ta, da se namerava skleniti konkordat z Rimom in katoliški Cerkvi dovoliti veliko prostosti. Vendar pa ne vemo, kakšna bo konstituenta in potem naša ustava, ker strankarsko razmerje še ni stalno in Cerkvi nasprotne skupine silijo na dan želeč dobiti zase glavno besedo in odločilen vpliv v državnem življenju. Zato mislim, da ne bo ravno brez vsake koristi, ako vprašanji o ločitvi Cerkve od države in o civilnem zakonu vsestransko prerešetamo.

Tretje vprašanje je pa važno ravno za sedaj. Dobro in koristno je, da, celo potrebno je, da si ogledamo naše može in mladeniče, ki so se vrnili iz vojske, ter potem določimo splošna navodila, po katerih naj postopamo po vseh župnijah.

Po tem kratkem preglednem uvodu otvorim sestanek, proseč od Boga milost, da bi se izvršil Njemu v čast, nam pa in našemu ljudstvu v korist.

Razprave.

I.

1. O ločitvi Cerkve od države.

Prvi predmet razpravam se glasi: „Popolna ločitev Cerkve od države in njene posledice za vernike in duhovnike“. Za poročevalca sem naprosil gospoda dekana in kanonika Lavrenčiča, za dovršitev poročila pa gospoda profesorja dr. Iv. Janežiča.

Dekan Lavrenčič bere svoj elaborat. Poročilo, ki je obširno in vsestransko, bo prinesel o priliki Škof. List.

Razgovora o razpravi so se udeležili: soporočevalec profesor dr. Iv. Janežič, ki je pojas-

njeval posamezne možne načine ločitve Cerkve od države ter konkretno govoril o državah, kjer ločitev že obstoja, kanonik Nadrah in župnik Lavrič.

II.

Referat o drugem vprašanju: O obligatorični civilni poroki, in sicer teoretični del je imel profesor dr. Zore, o praktičnem delu je poročal prošt dr. Elbert.

K obema točkama je dostavil Celsissimus, da se bo morala razpresti po vseh župnijah in vaseh naše škofije in vseh katoliških in če mogoče tudi pravoslavnih pokrajin naše države živahna in energična agitacija v slučaju, ko bi katerakoli stranka začela parlamentarno akcijo za ločitev Cerkve in države, ali za obvezen civilni zakon. O razporoki izide kmalu brošurica.

III.

O tretjem vprašanju „Možje in mladeniči po vojski“ bere referat dekan Matej Rihar. Za tem poroča o isti tvarini še dekan P. Valerian Učak. Ker sta poročili o aktualni zadevi poučni in se med seboj izpopolnjujeta, zato sta poročili tu natisnjeni.

* * *

Mnogo fantov, zlasti pa mož, se je vrnilo na domove, od katerih jih je bila odtrgala svetovna vojska. Precejšnje število pa jih je še v Italiji, in tudi iz Rusije jih mnogo še pričakujemo, dal Bog, da ne zastonj.

Svetovni preobrat, zmagujoča demokratična ideja, občevanje z ljudmi različne vere in različne moralne vrednosti, večletna ločitev od doma in družine, pomanjkanje rednega cerkvenega življenja in verskih pripomočkov, vojne grozote in drugo trpljenje, zatiranje od strani višjih, bivanje po mestih in vojašnicah, brezdelje in življenje v zaledju — vse to ni moglo iti mimo mož in fantov.

Posledice in vtisi naštetih in drugih faktorjev so pri različnih ljudeh različni in je težko že sedaj jih ugotavljati, deloma ker bivši vojaki še niso prišli v položaj, da bi pokazali svoje pravo mišljenje, deloma ker mnogi niso odkritosrčni. Mišljenje bivših vojakov se bo polagoma razgrinjalo ob priliki misijonov in drugih verskih vaj, sestankov raznih društev, shodov, volitev itd.

Iz navedenega sledi, da ni mogoče napraviti že sedaj popolnega in točnega načrta glede našega ravnanja z bivšimi vojaki; bo pač treba naše delo sproti prilagoditi vsakočasnim skušnjam in načrt našega dela sproti izpopolnjevanju.

Katere pojave opažamo že sedaj pri bivših vojaki? Sodbe o tem so različne. Gospodje v naši dekaniji (Šmartno pri Litiji) so po večini optimisti in pravijo, da so se vojaki vrnili do-

mov dokaj dobri, ali da so se vsaj kmalu uživali v prejšnje razmere, tako da ne delajo posebnih težav pri pastirovanju. Ta sodba bo v splošnosti precej pravilna, število izjem pa je različno in se ravna po moralnem stanju posameznih krajev pred vojsko in po socialnih krajevnih razmerah. V bolj obljudenih krajih so sorazmerno izjeme pogostejše, po raztresenih vaseh redkeje. Računati pa moramo s tem, da bodo bivši pokvarjeni vojaki poskušali uveljaviti svoje ideje med ljudstvom, kar se jim bo po večjih krajih gotovo lažje posrečilo, kot po manjših.

Če torej hočemo pri bivših vojaki pravo zadeti, jih moramo opazovati in spoznavati. Zato je potrebno:

1. gojiti osebni stik z bivšimi vojaki; družinski obiski duhovnikov pridejo tu do veljave, kajti pri zasebnih pogovorih in neprisiljenih razgovorih o vojaških doživljajih nam bodo bolj odkrili svoje nazore, kot v službenem občevanju;

2. izslediti, na katere časnike so naročeni;

3. opazovati, če se udeležujejo nasprotnih shodov in če so člani nasprotnih organizacij;

4. ugotoviti, če so člani naših organizacij, in če se udeležujejo naših prireditev, zlasti v političnem življenju;

5. opazovati, kako se udeležujejo cerkvenih opravil, zlasti pridige, sv. maše in zakramentov;

6. ugotoviti pri bivših članih Marijine družbe in „Orla“, če bodo še ostali pri teh organizacijah.

Skušajmo torej, kolikor je že sedaj mogoče, ugotoviti mišljenje naših bivših vojakov in poiskati sredstva, da slabe pojave odstranimo, dobre pa gojimo.

1. V političnem oziru jih bo za nas brezdvomno precej izgubljenih vsled intenzivnega dela, katero sta razpleli nasprotni stranki tudi po deželi potom organizacij, shodov in časnikov. Časnike imajo dobro urejevane, po deželi pošiljajo najboljše svoje govornike in najuglednejše strankarje; kot demagogi znajo izrabiti materialne želje ljudstva pri aprovizaciji in pri socializaciji zemlje in kapitala. Tudi osebna prijaznost in postrežljivost jim pridobiva pripadnikov.

Tukaj veljaj: *fac similiter, omissis omitendis!* Nujno je potrebna v vsaki župniji dobro izpeljana krajevna organizacija V. L. S. s strokovnimi pododdelki (po večjih krajih). Brez kmet-ske zveze ne bo šlo. Potrebni so od časa do časa politični shodi; žalibog, da ima stranka premalo delavnih in uglednih mož, ki bi mogli prirejati shode, ker so naši najboljši možje preveč zaposleni pri velikopoteznem delu. Če pa govorniki niso kos nalogi, shodi več škodujejo kakor koristijo, ker ubijejo veselje in navdušenje. Zato bi bili morda, na mestu domači sestanki in razgovori o gospodarskih in političnih zadevah brez daljših govorov. Razširjanje naših časnikov med somišljeniki je nujno potrebno, ker nepoučeni strankarji niso zanesljivi. Seveda je dolžnost časnikov, da točno in temeljito obravnavajo verska, politična in gospodarska vpra-

šanja, in da večkrat poudarjajo posamezne načelne točke strankinega programa.

Važno je vprašanje, kakšen naj bo naš nastop proti možem in fantom nasprotnih strank, ki pa še izpolnjujejo verske dolžnosti. Ločiti bo treba med stranko in strankarji in ne odbijati pripadnikov drugih strank od sebe. V tem oziru bo morala višja cerkvena oblast dati jasno direktivo, v koliko smemo branje nasprotnih listov in pripadnost nasprotnim strankam tolerirati. Tudi našim strankarjem ne bo mogoče apodiktično prepovedati branja nasprotnih listov in udeležbe pri stvarnih shodih nasprotnih strank. To nekateri bivši vojaki naravnost zahtevajo, češ: „ljudje so že toliko prebujeni, da sami lahko presodijo govor, in v tem oziru bo veljalo v prihodnje več prostosti. Prisiljeni člani so tako brez pomena; kdor je prepričan pristaš, takemu pa gotovo ne škodi, če gre na nasproten shod.“ — te besede je pisal naš bivši načelnik „Orla“, ki je v istem pismu poudaril: „navodila, katera sem dobil v Društvu tekom let, so mi še vedno sveta in ne zapustim jih nikoli. Verem katoličan in zaveden Jugoslovan do zadnjega!“ — Tako postopanje je nujna posledica doseganega kooperiranja strank. Če bi drugače postopali, bi izgubili precej naših pristašev, pripadniki nasprotnih strank pa bi se cerkvi popolnoma odtujili.

2. V verskem oziru. Vera kot taka ni preveč trpela pri bivših vojaki, kolikor je mogoče sedaj doznati. Vendar morajo nekateri klicati: Verujem, Gospod, toda pomozhi mi vero! Istotako je s cerkvenim življenjem. Tisti, ki so gojili cerkveno življenje pred odhodom k vojakom, je goje po večini tudi sedaj; oni, ki pred vojno niso poznali Cerkve, jo poznajo zdaj še manj. Pa tudi mnoge izmed prvih ne vodi v cerkev prepričanje, ampak navada.

Da se vera potrdi in cerkveno življenje poglobi, je treba individualnega pastirovanja mož in fantov. Fante bo treba kolikor mogoče privabiti v Marijino družbo (primerjaj nastop bivšega gospoda kaplana v Dobropoljah, ki je šel od hiše do hiše in vabil vrnivše se vojake k zopetnemu vstopu v kongregacijo), za može pa bo treba oskrbeti Marijino družbo, ali kar bo morda lažje, Apostolstvo mož. Seveda ne bomo mogli delati razlike med vojaki in nevojaki, ker veliko občujejo med seboj in so vsi v verskem in cerkvenem oziru docela enaki.

Enega pojava pri enem delu bivših vojakov ne smemo prezreti: to je — nezaupljivost, mrzlota ali celo odurnost do duhovnikov. Vzroki za to so različni: slabi zgledi posameznih vojnih kuratov, predbacivanje, da so duhovniki krivi vojne, pretirani avstrijski patriotizem, razdor med staro in novo strujo, itd. S postrežljivostjo in vestnim izvrševanjem duhovskega poklica, s pojasnili, koliko so duhovniki storili med vojno za vojake same in njihove družine, bomo polagoma vsaj nekoliko pridobili zopet srca bivših vojakov, če niso moralno izprijeni.

3. V moralnem oziru. Hujše posledice kot v verskem in cerkvenem življenju pa se kažejo v moralnem življenju bivših vojakov, zlasti glede 2., 6. in 7. božje zapovedi. Kaj storiti? Delati moramo na to, da opravijo dobro sveto spoved; ko zadobe mir vesti, bodo tudi v verskem in cerkvenem življenju obnovljeni in potrjeni, ublažila se bo tudi njihova odurnost in surovost. Prilika za to je zlasti sv. misijon, ki naj uredi prestopke zoper 7. božjo zapoved. Pri naši dekanijski konferenci smo sklenili: v dvomljivih slučajih glede restitucije naj spovednik naroči spovedencu, naj to vestno zadevo predloži pri misijonski spovedi, ko se bodo razmere že bolj pojasnile. Sploh naj spovednik skrbno preišče dušno stanje bivših vojakov, pazi naj tudi na morebitne grehe zoper zakonsko zvestobo, na zlorabo zakonskih pravic itd.

V cerkvenih govorih naj temeljito razloži tozadevni cerkveni nauk glede 2., 6. in 7. božje zapovedi, toda splošno ne da bi se apostrofirali ravno vojaki. Sploh pastirujmo vojake skupno z drugimi, in ne kazalo bi prirejati posebnih pobožnosti za bivše vojake, ker je militarizem osovražen in bi poudarjanje vojaške službe marsikoga odbijalo. Poleg tega se v moralnem oziru mišljenje in življenje vojakov in nevojakov docela krije.

4. V socialnem oziru. Precej resne so socialne posledice vojne. a) Pravega idealnega in požrtvovalnega navdušenja za domovino boš težko dobil pri bivših vojakih; so pač veseli proste domovine, toda težko bi jih bilo pripraviti, da bi zanjo trpeli in se borili. Zato se po večini odtegujejo vojaški službi, dokler le morejo. Razumljiv je ta pojav radi večletnega napora in truda. — Anarhističnih idej ali boljše vizma v celoti še ni opazati, pač pa je dispozicija zanj precejšnja, deloma vsled počasnega konsolidiranja državnih razmer, zavlačevanja pokojnin, pomanjkanja življenjskih potrebščin, deloma tudi vsled delomrznosti.

b) Družinsko življenje se razvija po večini brez posebnih disonanc; pokazalo pa se bo nedvomno, da so bili mnogi zaročenci vsled naglice slabo poučeni in slabo pripravljeni.

c) Glede izobraževalnega in organizatoričnega dela je zapisal eden izmed gg. župnikov (Prežganje) sledeče: „Kaže se vobče pri vrnivših fantih neka indiferentnost, vojna je ubila vse ideale. Versko življenje ni toliko trpelo, pač pa izobraževalno in organizatorično. Versko trdni so prišli nazaj oni fantje, ki so bili na Ruskem, pač pa so ubiti dušno in telesno in nimajo nobenega veselja.“ V dotični župniji je od 29 pri življenju ostalih vojakov, članov Marijine družbe, postalo družbi nezvestih 9, od 13 Orlov 3. Pa bodo menda nekateri še odpadli. V župniji Šmartno pri Litiji je položaj sledeč: od približno 70 bivših vojakov, članov Marijine družbe, se je družbi izneverilo okrog 20, nekateri so še dvomljivi; od 35 Orlov so se

popolnoma izneverili 4, istotoliko je zelo dvomljivih; 4 se redno udeležujejo telovadbe, ostali so deloma še pri vojakih, deloma doma, ki pa so z duhom še pri organizaciji in nastopajo v javnosti kot „Orli“. — V Zagorju fantje po večini niso bili pri vojakih.

d) V gospodarskem oziru je položaj naslednji: domovi so po večini razbremenjeni, gospodarska poslopja in orodje v slabem stanju. Bivši vojaki so telesno oslabei in bodo težko zmagovali naporna dela; vojaki, ki nimajo lastnega doma, pa tudi ne stalnega dela, so v nevarnosti, da se vdajo brezdelju in pijančenju.

Kaj naj stori duhovnik z ozirom na navedene socialne pojave? Pouči naj ljudstvo o dolžnosti do domovine, države in oblasti. Razjasnjuje naj pojme svobode in prave demokracije ter krivičnost nasilja. Družinsko življenje naj pospešuje z družinskimi obiski, izpopolnjuje naj stanovski pouk s primernimi govori, zlasti za matere; oskrbi naj družinam slovesno posvečenje presvetemu Srcu Jezusovemu, če le mogoče od hiše do hiše, da ostane vtis močnejši in trajnejši. Bivše člane naših organizacij naj skuša zopet pridobiti, če že ne kot delavne, vsaj kot podporne člane; zmožnejše bivše vojake naj po možnosti porabi pri javnih nastopih. Goji naj strokovne-gospodarske organizacije zlasti med kmetiskim stanom. Reelni denarni zavodi in delavne kmetijske podružnice imajo tukaj veliko in hvaležno nalogo. Posameznim bivšim vojakom, zlasti invalidom, bo treba iti na roko, da pridejo do postavnih pravic, ali da se jim poskrbi za primeren posel.

Za uspešno delovanje pri bivših vojakih je treba duhovniku vsestranskega znanja, modrosti, požrtvovalne delavnosti in potrpežljivosti. Zato je njegova dolžnost, da sledi in proučuje časovni tok, išče razsvetljenja pri Očetu luči, moči pa v Njem, o katerem pravi sv. Pavel: Vse premorem v Njem, ki me dela močnega.

Priznanja in hvaležnosti ne more pričakovati pri ljudstvu, kot kaže izkušnja. Zavest izpolnjene dolžnosti in upanje na večno plačilo bogato odtehta vse ljudsko priznanje in hvaležnost.

Matej Rihar.

* * *

Tekom let prestalega vojnega časa smo se skoro privadili temu, da so se moške klopi v cerkvi praznile vedno bolj in bolj; sami otroški obrazi so bili videti tamkaj, kjer smo bili vajeni postav naših moških ter čvrstih mladeničev. Dočakali smo končno vendarle, da so se možje in fantje vrnili, nedeljska slika v cerkvi je dobila prejšnje lice. Vrnili pa se kajpada niso vsi, in še med temi, žalibog, ne vsi taki, kakršnih bi si želeli. Duhovniku se zdi, da živi danes med drugim svetom kot pred leti, ko vidi toliko mož in še več mladeničev tako strašno izpremenjenih. To dejstvo je velevalo presvetlemu vladiki, da je postavil na današnji razgovor tudi

aktualen predmet, ki naj bi poživil v nas zavest velikih dolžnosti v pastirovanju mož in mladeničev, vrnivših se iz vojske.

Močno povsod več ali manj isti pojavi. Dogodilo se je, da je 24 letni mladenič javno na cesti napadel staro ženico, zato ker je šla v cerkev; fant, poprej po zagotovitvi umirajočega očeta najboljši sin, grozi, da vse pobije, ako se bo v hiši še molilo; pri mladeniču, ki je bil tri leta v fronti, ne najde spovednik zadostne materije za odvezo. Med temi ekstremi vmes pa se kažejo najrazličnejši pojavi večje ali manjše popačenosti, ki so jo možje in mladeniči prinesli iz vojske, pa tudi večje in manjše poštenosti, ki so jo kljub vojni še rešili.

Vojne zablode so zapustile našim poprej splošno dobrim možem in mladeničem duha, s katerim mora goreč in vesten dušni pastir računati, ako si noče naprtiti očitka, da ne razume časa, ki se vsepovsod poraja.

Kako naj tedaj označimo dolžnosti, ki jih izpremenjene razmere od nas zahtevajo? Odgovor naj podam tako, da omenim najpoprej dolžnosti, ki jih imamo v cerkvi, potem šele one izven nje. V obeh slučajih ločimo dolžnosti do onih, ki so ostali dobri, od onih, ki so se popačeni domov vrnili. Nekatere teh dolžnosti bi bile samo izvanredne, druge bi morali trajno in redno upoštevati.

Prvo izvanredno sredstvo v cerkvi za vse. Mož, mladenič, ki mu je vojska dušo razdejala, ga pahnila v uživanje, ostudno nečistovanje, v bogokletje, najrazličnejše zmote o družabnem življenju, ga pahnila celo v nevero, ta krvavi iz smrtno nevarnih ran. Zasilna pomoč je najnujnejše potrebna. Ta pomoč se nudi nesrečnikom potom duhovnih vaj, ki so jih nekatere župnije v škofiji z najboljšim uspehom vrnivšim se vojakom že oskrbele. Pravzaprav se je čuditi, kako da se je ta misel šele v sedanjih potrebi oživila, ko smo imeli že nekaj let sem duhovne vaje za dekleta v navadi. Priporočati jih je prav povsod, posebno pa župnijam, ki bodo morale morda še 2 leti ali celo več čakati na sv. misijon ali kjer je trenutno opaziti večjo popačenost kot drugod. Poglavitno seveda pri tem ostane, da se jih možje in fantje vsi, dobri in popačeni, res udeležijo. Zato pa naj agitacija za udeležbo potom naših organizacij doseže zadnjega mladeniča in moža, če ne drugače, tudi potom tiskanih vabil.

Drugo redno sredstvo za vse. Duhovnika se loteva nekakšna opravičena zavist, če čuje, da je bil shod svobodomiselcev ali socialnih demokratov dobro obiskan. Naši nasprotniki pa zavidajo ravno nas, ker imamo v redni nedeljski službi božji sredstvo, ki bi ga oni znali morda bolje izrabiti nego mi. Izrabimo sedaj v času po vojni pridigo za naše moške in fante. Onih kajpada ne bo dosegla, ki ne prihajajo v cerkev, da bi vsaj te, ki nas še poslušajo! In če hočemo, da jih bo, ji dajmo več apologetičnega in dogmatičnega značaja. Preveč golega moraliziranja, to je velika hiba naših propovedi, ki

moške odbija. Morda je ta način pridigovanja postal zato navada, ker ne zahteva naporne priprave. Skrbimo, dokler imamo še moške in mladeniče med poslušavci, da si jih s temeljitimi pridigami ohranimo, sicer se bodo obrnili drugam, kjer bodo o drugih dogmah poučeni. Glas o dobrih pridigah se raznese in pripelje še tudi danes vedno kako dušo v cerkev, ki se je pridigi odtegovala. Gg. dekanji imajo priliko pregledati zapisnik pridig ter opozarjati na omenjeno dolžnost, ki je menda nobeden ne bo hotel tajiti. Še enkrat, izrabimo pridigo!

Kot tretjo dolžnost za novo dobo navajam vpeljavo apostolstva moških. Instructio pastoralis nam je podala o tem že točna navodila. O izvedbi se premalo čuje. Navzlic vsem ugovorom, da ne bo šlo z mesečnim obhajilom mož in mladeničev, vzbujajo čudoviti uspehi tam, kjer so se stvari z vnemo lotili, najlepše upe za bodočnost. Kongregacija, III. red, straši moške ponajveč zato, ker se morajo organizirati, morda celo z znaki pokazati v javnosti. Tega se pri apostolstvu ne zahteva. Vendar pa končen uspeh ne bo veliko manjši, kajti na Srcu Jezusovem se duša za vse dobro navduši in ogreje. Poglavitni predpogoj, da bo apostolstvo moških našlo ugodna tla, je ta, da dobe moški nemoteno priliko za spoved. Ena nedelja v mesecu — prva bi bila najbolj v duhu apostolstva — naj bi bila določena izključno za moške — drugi bi smeli ta dan pristopati k spovednici šele potem, ko so moški opravili. — Pred očmi mi je župnija, kjer se je skušalo moške dobiti za sv. obhajilo na ta način. Takoj prvi poizkus se je tako obnesel, da so ljudje vsekrižem povpraševali, zakaj je bilo toliko moških ta dan pri obhajilni mizi. — Zgled skupnega obhajila moških bo dal omahljivcem pogum, število bo rastlo. Ako bi zadeli pa res na nepremagljive težkoče, ne zamudimo prilike, da vsaj iz otrok-dečkov odgojimo mladeniče in moške apostolata, prav na ta način, da imajo tudi otroci eno nedeljo v mesecu določeno za prejem sv. zakramentov, ko morajo dobiti prednost pred drugimi. Te nedelje naj se vselej teden prej oznanijo ter otroke opozori nanje tudi v šoli. Z malim trudom, kar največ uspeha.

Na četrtem mestu navajam potrebo, ki jo menda čuti pretežna večina duhovnikov v pastirstvu. Pred vojno smo jo čutili, po vojni jo bomo še bolj. Ta potreba nam nalaga dolžnost, da se o njej pogovorimo. Nedeljska popoldanska služba božja namreč ne kaže splošno do moških prave privlačne sile. Že pred vojno so moški prihajali h kršč. nauku v tako pičlem številu, da ne moremo po vojni večje gorečnosti pričakovati. Vseh težkoč gotovo ne bomo premagali, n. pr. dolge oddaljenosti od cerkve, utrujenosti od dela, in slično. Da bi pa popoldanska služba božja pridobila vsaj nekoliko privlačne moči za moške, bi kazalo po zgledu pouka za matere parkrat na leto mesto kršč. nauka v strogem pomenu vpeljati stanovski pouk za moške in ločeno za mladeniče. V zvezi s sila pomanjkljivim obiskom kršč. nauka od strani

moških je izgubilo tudi takozvano velikonočno izpraševanje vsak pomen. Mesto tega bi morda veliko večji sad doneslo, ako bi se v pozimskem času oskrbela možem in mladeničem nekaka priprava za velikonočno spoved v obliki primerenih govorov, izključno namenjenih njim samim.

Končno navajam v tem delu sredstvo, pred svetom skrito, zato tem veljavnejše pred Bogom. Duhovniki molimo za izpreobrnjenje svojih izgubljenih ovčic! Božje usmiljenje jih lahko dovede do spoznanja in izpreobrnitve. Močne cerkvene organizacije imamo. Tudi vse te naj nas v združenih molitvi podpirajo pri tem rešilnem delu. S tem delom naša dolžnost do mož in mladeničev še ni izčrpana. Imamo dolžnosti do njih tudi izven cerkve.

1. Inicijativa za kulturni napredek ne izhaja iz družbe, temveč od posameznika. Ena oseba je toliko kot ves narod. To je aksiom, iz zgodovine povzet. Zakaj ne bi veljal tudi za naše pastirovanje? Ali ni izpreobrnjenje po zablodah vojne zaslepljenih mladeničev in mož kulturni čin prve vrste? Če bi bil vsak duhovnik tak, da bi v sedanjih pretežkih razmerah potegnil s seboj vso župnijo! Nemogoče je to, v kolikor pridejo samo naravne lastnosti duhovnikove v poštev, deloma mogoče pa vsakemu, kdor, opazujoč samega sebe ter razmišljujoč sv. evangelij, v svojo dušo presaja Jezusovo pastoralno metodo. Ta je bila ljubezen in miloba. Lucerna est Agnus. — Samo trikrat je rabil sv. Vincencij P. trde besede, ker je menil, da mora tako; vendar je kratko nato ta način svaritve obžaloval, ker ni imel uspeha. — Da ukloniš nasprotniku glavo, potrebuješ meča, da mu ukloniš srce, potrebuješ sam srca, pravi arabski pregovor. — Cor nostrum dilatatum est. Da bi bilo vendar tako! Osebnost duhovnikova je odločilnega pomena. Cele knjige so pisane že o tem predmetu. V osebnem stiku z zaslepljenimi reveži naj išče duhovnik izven cerkve nadomestiti to, česar v cerkvi ne more doseči. Ne oni k nam, mi za njimi! Nič naj nam ne bo premalenkostno ali preponiževalno. Ogovori ga prijazno, če ga srečaš; povprašaj po njegovih težavah, ki jih je prestajal v vojni; skušaj izvedeti pomisleke in ugovore zoper vero in Cerkev, katere so mu vcepili; potrpežljivo ga poslušaj, tudi če je surov do tebe; ponudi mu priliko, da se stvarno razgovorita; vsako uro mu bodi dostopen; v pisarni se mu ne kaži uradnika, temveč prijatelja, na katerega lahko brezpogojno zida. Zadnji ostanki gospodovalnega tona morajo izginiti iz župnišč. Iz vsake kretnje, iz vsega občevanja, iz vsake besede, naj veje ljubezen, pa je velik del programa rešen, če ne ves. — Prepričati znamo tudi mi, so dejali nasprotniki Frančiška Sal., izpreobrniti zna samo on. Skrivnost njegovega uspeha je bila njegova osebnost, skrivnost osebnosti njegove pa ljubezen, s katero je grešnike objemal.

2. Z ravno kar rečenim je sicer v zvezi, toda radi posebne važnosti hočem posebej poudarjati pouk mladeničev-ženinov, ki v velikem številu sklepajo sedaj poroke. Skoro vsi

so bili vojaki. Za marsikaterega je morda to rešilen razgovor za vse življenje. Vreden je, da se zanj pripraviš, vsaj tako, kakor za pridigo ali katehezo. Vse pomisleke, ugovore, zmote mu preženi, če ne opraviš enkrat vsega, se mladeniču žrtvuj ter ga še v drugo povabi k sebi.

3. Slediti bi morala sedaj še dokaj obširna razprava o vseh naših izvencerkvenih strokovno-stanovskih organizacijah, izobrazevalnih društvih, Orlih. Naj zadostuje samo opazka. Da gojimo vse organizacije z dosedanjo vnemo, je najmanj, kar se zahteva. Ker je pa potreba časa tako velika, bomo gotovo svojo vnemo podvojili povsod, kjerkoli bomo v stanu potem imenovanih organizacij pobijati zmote, ki jih sovražna agitacija širi med može in fante, ali pa so jih le-ti tudi sami iz vojne s seboj prinesli. Močnega napada je pričakovati tudi na naše časopisje. Pravočasno se pripravimo, da potom naših organizacij število naročnikov vzdržimo vsaj na dosedanji višini. Že to bo stalo truda, ker gre cena tisku tako kvišku. „Domoljub“ je zadnje čase postal najboljši apologet. Skrb za razširjanje tega lista bodi prav posebej velika. Ako med možmi in mladeniči ne pridobimo novih naročnikov, skrbimo vsaj, da bodo dosedanji naročniki z izposojevanjem listov skoro vsiljivi.

Podrobno razpravo s tem zaključujem. Za konec bodi omenjena knjiga Makabejcev. Prav za naše sedanje dolžnosti do mož in mladeničev je poučna. Na družini Hazmonejcev opazimo, da je v prebridkih preizkušnjah imela opogled v dejanski položaj. Umirajoči sin junaške Makabejke je priznal: mi trpimo vsled lastnih krivd. Vse bridke preizkušnje, ki prihajajo nad nas ter nam nalagajo novih dolžnosti, novih orientacij in novih naporov, naj nam bodo v pokoro. V farizejski zaljubljenosti sami v sé ne mislimo, da nismo ničesar tudi sami krivi. — Pogumni Matatija se ni vezal na črko, temveč na duha postave. Povsod nesreča, dokler je ljudstvo ob sobotah držalo roke križem. Matatija povzdigne glas: Kdor nas v soboto napade, proti temu se bomo bojevali. Odslej dalje je zmagoval. Učimo se zmagovati s tem, da bomo i mi razumevali se vglobiti v duha novih potreb, ki vstajajo pred nami. Po tej dvojni končni opazki zavrnem še malodušne: Saj se ne bo dalo nič storiti. Ne bodimo podobni Eliju. Nekdaj ognjevit mož božji je pobegnil pred spačenostjo ljudstva. Ponovno ga je klic božje potrpežljivosti zval nazaj: »7000 mož ti bom ohranil, ki ne bodo kolen upognili pred Balom.« To je tudi klic malodušnim med nami. 7000 in več jih je Bog tudi med moškimi in mladeniči pri nas obvaroval pred splošno popačenostjo. Najti jih je prav povsod. Na nje se bomo najpoprej oprli, in z vnemo in ognjem, ki ga nova doba in njene potrebe zahtevajo od nas, dosegli — kakor smo peli veliko soboto — ut totus mundus experiatur et videat, dejecta erigi, inveterata renovari et per ipsum redire omnia ad integrum, a quo sumpserunt principium D. n. J. Chr.

P. Valerian Učak.

IV.

Sklepne besede Celsissima:

H koncu Vam moram naložiti še tri izredno važne naloge in Vas nujno prositi, da resno poskrbite, naj bi jih izpolnjevali prav vsi gg. duhovniki po Vaših dekanijah.

1. V vsaki župniji naj se ustanovi politično društvo za naše kmetovalce, namreč „Kmetška zveza“, kakor jo širi naša V. L. S., želeč v njej združiti v močno obrambno četo vse kmete, ne le v Sloveniji, ampak tudi po vsej Jugoslaviji. V Dalmaciji, v Bosni in Hercegovini in na Hrvaškem je gibanje in umevanje za to zvezo započeto. V naši škofiji še niso vsi gospodje za to prepotrebno delo zavzeti. Ali Vas ne bo predramilo prizadevanje nasprotnih nam strank? Njihovi odposlanci hodijo po vaseh, prirejajo shode in pridobivajo zase naše ljudi. Dušnopastirska dolžnost Vam nalaga, da se temu z vsemi močmi upirate. Uspešen odpor boste pa dosegli edino po krajevnih kmetških zvezah. Skličite shode, povabite dobre, priznane govornike in zasnujte zveze povsod, kjer je še ni! Mudi se, zato hitro na noge, da ne bo prekasno! Tako si bomo ustvarili mogočno četo, ki bo nastopila zavedno in zmagoslavno ob času volitev ali pa ob času kakih važnih zborniških razprav, ter boriteljem za krščansko resnico in pravico in nravnost dala zaželjene in zanesljive zaslombe.

2. V notranjem življenju zasnujte društva, ali vsaj odseke v društvih zoper nevarne sestanke mladeničev in deklet po raznih bolj ali manj osamljenih hišah. V takih sestankih se sveta sramežljivost popolnoma pogazi in se vrši vsakovrstna, kar naravnost neverjetna nesramnost.

Taka društva zasnujte povsod najpoprej z dečki in deklicami, dokler še v šolo hodijo, torej od 12. do 14. leta. Govorite jim o sv. sramežljivosti o sv. čistosti. Navdušeni naj se zapišejo v imenovano društvo in se sveto zavežejo, da v skrivne sestanke mladeničev in deklet ne bodo

hodili nikdar, pa naj bi jih bolj odrasla dekleta, ali bolj odrasli mladeniči še tako zamamljivo vabili; zavežejo naj se, zatožiti tiste, ki bi zahajali, in povedati kraj, kamor bi zahajali.

Pri mladeniških in dekliških Marijinih kongregacijah in pri Orlih zasnujte poseben odsek, v katerem se vsi člani, ki pristopijo, zavežejo, da se omenjenih sestankov ne bodo nikoli udeleževali. V vsaki vasi imejte zaupnika, ki naj pazi in Vam naznani hiše, v katerih se mladeniči in dekleta shajajo. V društvih za žene in može zasnujte odseke, v katerih se člani sveto zavežejo, da svojim otrokom na take sestanke ne bodo dovolili in da v svojih hišah takih sestankov ne bodo nikdar dopuščali.

3. Vsi otroci, posebno člani Marijinih vrtcev, Marijinih kongregacij, Orli, tretjeredniki in vse žene naj se sveto zavežejo, da ne bodo nikdar kleli, ali, ako že kolnejo, da se bodo poboljšali in si prizadevali odvaditi se te grde, surove, nečastne in zares grešne navade. Posebno matere naj nikar ne preklinjajo svojih otrok, za katere je Gospod Jezus svoje življenje na križu žrtvoval.

Pomenite se med seboj, kako bi mogli odseke sub 2. in 3. res zasnovati in uspešno voditi, da bi obrodili zaželjeni sad. Na kak način si morate zagotoviti, da člani ostanejo zvesti svojim svetim obljubam. Večkrat jih bo treba vnehati, da vztrajajo. Ali bi ne bil dober kak poseben kratek mesečen shod? Morda shodič koj po glavnem shodu cele kongregacije? Seveda morate imeti zapisnik, v kateri zapisujete imena članov, in kroniko, v kateri popisujete o delu in uspehu v teh ozirih.

Vsemogočni Bog, Oče, Sin in sveti Duh naj Vas blagoslovi in ta blagoslov naj ostane vedno med Vami!

V Ljubljani, dne 23. aprila 1919.

† Anton Bonaventura
škof.

Organizacija karitativnega dela.

Dne 10. marca se je vršila v Ljubljani duhovska enketá o karitativnem delu. Splošno je bilo prepričanje, da je sedaj najnujnejša naloga organizacija karitativnega dela. Vojna je zadala vsemu narodu strašne rane, ki jih bo mogla zaceliti le vseobsežna dobro-

delnost. Vsa javnost se je zavzela za vprašanje, kako. Poverjeništvu za socialno skrbstvo se je z vnemo lotilo dela in zasnovalo že celo vrsto dalekosežnih načrtov. Če bi vse zasnovane načrte tudi izvedlo, bi bila dobrodelnost pri nas malodane vsa podržavljena in laizirana. Jasno

pa je, da se Cerkev ne more odreči karitativnemu delu. Iz krščanstva je izšla karitas, vedno in povsod je bila krščanstva najlepši pojav in krščanstvo bi ne bilo več krščanstvo, če bi se karitativnemu delu kdaj popolnoma odpovedalo. Tudi ne bo mogla posvetna dobrodelnost krščanske ljubezni nikdar nadomestiti. Zato je bilo splošno prepričanje, da mora dandanes karitas še bolj kot kdaj dopolnjevati vso državno in socialno dobrodelnost. Da, karitas mora svoje delo organizirati. Močna organizacija karitativnega dela bo obenem najboljša opora socialni državni dobrodelnosti. Zato je škofijski odbor za društva na podlagi sklepov enquete sestavil naslednji načrt karitativne organizacije za ljubljansko škofijo:

Kako naj se organizira dobrodelnost po deželi.

1. V vsaki župniji se osnuje dobrodelni odbor ali dobrodelno društvo. Za večje kraje se priporoča osnovati društvo; po manjših župnijah zadostuje odbor. Ako je v kakem kraju že ustanovljena Vincencijeva ali Elizabetina družba, ali se še ustanovi in bi ta lahko prevzela vse tu začrtane naloge dobrodelnega odbora, tedaj poseben odbor ne bi bil potreben.

2. Ta odbor (društvo) je član osrednjega karitativnega društva „Dobrodelnost“ v Ljubljani.

3. Namen dobrodelnega odbora (društva) je: 1. V pregledu imeti in podpirati vse pomoči potrebne v domači župniji. 2. Prispevati k skupnim dobrodelnim napravam po vsej škofiji, oziroma domovini.

4. Člani odbora naj bodo: Nekaj uglednih mož (zlasti tudi občinskih mož), nekaj dobrih ženâ in deklet, zastopnikov in zastopnic Marijinih družb, Tretjega reda, karitativnih in drugih društev, ako so v župniji. V odboru naj bi bili predvsem taki in take, ki sklepe dobrodelnega odseka v svojem področju (v občinskem odboru, v društvu) že tudi lahko vsaj deloma izvršujejo ali dobe zanje moralno in gmotno podporo in pomoč. — Ako se osnuje dobrodelno društvo, ima isto poleg odbora tudi društvene člane. Članarino odloča društveni odbor. — Ako pa je v župniji samo dobrodelni odbor, potem izven odbora ni drugih članov in ne nikake članarine, marveč se pobirajo po župniji samo darovi v dobrodelne namene.

5. Voditelj odbora naj bo duhovnik. Poleg tega naj odbor izvoli iz svoje srede tudi tajnika in blagajnika, po potrebi tudi podpredsednika.

6. Odbor naj ima sejo vsaj vsak mesec na določeni dan in uro; po potrebi tudi lahko večkrat.

7. Odbor naj sestavi imenik vseh v župniji pomoči potrebnih, in sicer po kategorijah.

8. Dohodke za svoje dobrodelne namene naj si odbor preskrbi na razne načine, in sicer s tem: da nalašč v ta namen pobira pri dobrih ljudeh, ali napravi kako prireditve, ali se darovi tudi v cerkvi pobirajo (kruh sv. Antona), ali pa odborniki, zlasti če so bolj premožni, tudi sami kaj več darujejo. Dobrodelni odbor naj organizira tudi splošne dobrodelne zbirke v denarju ali živilih.

9. V vseh potrebnih rečeh naj se dobrodelni odbor (društvo) obrača na Dobrodelno pisarno v Ljubljani. Zato pa morajo tudi vsi dobrodelni odbori (društva) pomagati pisarno vzdrževati. Želi in priporoča se, da en del nabrane vsote porabijo za domače reveže, drugi del pa pošljejo Dobrodelni pisarni, da ta dalje oddaja centralnim društvom in zavodom, ki služijo v pomoč sirotam in sploh pomoči potrebnim.

10. Kjerkoli pa dobrodelni odbor (društvo) spozna za potrebno in izvedljivo, lahko otvori tudi lastno pisarno, ali le za svojo župnijo ali za širši okoliš. Ako ta ne more biti odprta vedno, naj bo pa le gotove dneve in ure v tednu.

11. Župnijski dobrodelni odbori se združijo v dekanjski karitativni odbor. Ti pa pošiljajo vsak po enega zastopnika v osrednjo škofijsko karitativno društvo „Dobrodelnost“.

12. Župnijski in dekanjski odbori pošiljajo osrednji dobrodelni pisarni letna poročila, da se dobi pregled vsega karitativnega dela v škofiji.

Navodilo

za delovanje dobrodelnega društva ali odbora.

Dobrodelno društvo ali odbor naj skrbi za vse pomoči potrebne v župniji. V ta namen naj se sestavi imenik vseh pomoči potrebnih, in sicer po kategorijah. Skrbeti mu bo zlasti za sledeče:

1. Za ubožne dojenčke, oziroma ubožne matere na porodu. Te vrste dobrodelnost je doslej pri nas še popolnoma zanemarjena, a v naprednejših deželah že zelo razvita. Tudi pri nas se ne sme več iznemar puščati. Kajti umrljivost otročičev do drugega leta starosti je pri nas velika; in mnogih telesnih pa tudi duševnih boleznih in napak je krivo napačno ravnanje z otroki v detinski dobi. Dobrodelni odbori naj tudi na to stran obrnejo svojo pozornost ter

pomagajo ubogim materam ob porodu in po porodu s potrebnim svetom in poukom, ki so ga zelo potrebne, in s tem, da jim preskrbe potrebno dobro hrano in perilo za otroka. Zelo potrebno bi bilo tudi ubožnim družinam ob času, ko mati leži, pomagati pri gospodinjstvu, ker mnogokrat take uboge reve nimajo nikogar, ki bi jih v tem času ali v boleznih pri gospodinjstvu nadomestoval.

2. Za sirote, in sicer najprej popolne sirote, ki nimajo nič staršev; po potrebi pa tudi za polsirote, ki nimajo ali očeta ali matere. Sirote naj se oddajajo predvsem dobrim družinam ali samskim dobrim osebam, najprej onim iz sorodstva ali sosedstva. Le če se sirota ne more oddati nobeni dobri družini ali osebi, potem se prosi zanjo za sprejem v zavod. Treba je pa tudi nadzorovati vzgojo družinam ali drugim osebam oddanih sirot. In če vzgoja ni dobra, je treba siroto odvzeti in ji preskrbeti boljše zavetje.

3. Tudi dušno zanemarjene in npravno pokvarjene otroke, čeprav imajo starše, moramo šteti med sirote. Take otroke je treba — če ne gre drugače — s pomočjo sodnije odvzeti staršem ali drugim njih rednikom ter jih oddati v vzgojo drugim dobrim ljudem, ali če so preveč pokvarjeni, v poboljševalni zavod.

4. Dobrodelni odbor naj skrbi, ako starši sami za to dosti ne skrbijo, da se tudi otroci, ki imajo velike telesne hibe, slepi, gluhonemi, pohabljeni itd., oddajo pravočasno v dotične zavode, ali pošljejo k zdravniku.

5. Revnim otrokom, ki imajo daleč v šolo in morajo čakati na popoldanski pouk, naj dobrodelni odbor skuša preskrbeti opoldansko hrano. Še bolje bi bilo, ako bi jim mogel preskrbeti za tisti čas, ko čakajo na šolo, nekako dnevno zavetišče, kakršna so se začela ustanavljati med vojno po mestih. Take naprave so posebno po industrijskih krajih.

6. Ena glavnih skrbi dobrodelnega društva ali odbora bo oskrba ubožcev po župniji, ki se more urediti bolje, kakor je bila urejena doslej. Odpraviti se mora beraštvo od hiše do hiše in po cestah, ki je navadno združeno z veliko duševno zanemarjenostjo. V dobro urejeni državi naj ne bo beračev! Kajti pri beračenju se ne da nadzorovati, ali so prosjaki potrebni ali nepotrebni, in ali obračajo darove prav ali napak: za pijačo in za druge nepotrebe. Vsak človek, ki še more delati, naj tudi res dela in naj se preživlja sam. Če pa delati ne more in se ne more sam živiti, mora skrbeti zanj ali občina ali privatna dobrodelnost; in sicer tako

skrbeti, da mu beračiti ne bo treba. V to svrho bo treba stopiti v dogovor z državno oblastjo; privatna dobrodelnost in državna oblast si morata v tem podajati roko. Dobrodelno društvo ali odbor mora imeti zapisnik vseh revežev svoje župnije. Vedeti mora za vsakega, ali še more delati in koliko, ali ne. Ako še lahko dela, pa noče, naj se spravi v prisilno delavnico. Odbor mora tudi vedeti, ali revež dobiva kako podporo in kje: od občine, sorodnikov ali kjerkoli. Ako nima zadosti podpore, je stvar dobrodelnega odbora, da mu jo preskrbi, in sicer: ali pri občini, ali ga sam podpira, ali ga spravi v hiralnico. — Kakor beračenje, naj se odpravi tudi pošiljanje in preživljanje ubožcev od hiše do hiše, kakor pravimo: „po številkah“, — kar je neprijetno za reveže in za dotične družine. Siromaki naj bodo doma, če imajo dom; ali, če je mogoče, pri sorodnikih in dobrih sosedih. Ako pa to ni mogoče, naj se spravijo v hiralnico. Hiralnic pa ima naša domovina mnogo premalo. Zato je ravno dobrodelnih društev ali odborov poklic in naloga, da se potrebne hiralnice ustanove. Hiralnica se lahko napravi ali za posamezno župnijo, oziroma občino, ali pa za ves okraj. Dobrodelni odbori naj stopijo v dogovor z občinami in naj jim pomagajo, da se ustanove potrebne občinske ali okrajne hiralnice. — Posebno naj se skrbi za ostarele posle, da bodo dobili, ko obnemorejo, miren kotiček, primeren dom.

7. Dobrodelni odbor naj skrbi ne samo za telesno preskrbo ubožcev, marveč tudi za njih dušno življenje. Zato naj odborniki po potrebi reveže na domu obiskujejo, da se prepričajo o njih razmerah, njih potrebah in njih življenju. Denarja naj jim navadno ne dajejo na roko, ker ga večkrat ne znajo prav obračati. Dajejo naj jim rajše podporo v naturalijah, živilih, prispevkih k obleki in stanovanju. Če so reveži še zmožni za kako delo, pa si ga sami ne znajo ali nočejo poiskati, naj jim odborniki delo preskrbe, oziroma jih k delu prisilijo. — Posebno naj pazi odbor, da podpiranci podpore ne bodo zlorabili za pijančevanje. Tisti, ki se v tem kaj pregreše, se kaznujejo s tem, da se jim podpora odtegne ali zmanjša.

8. Kar velja o revežih vobče, velja tudi o invalidih, ki bodo potrebovali javne podpore. Ž njimi naj se ravna podobno kakor z ubožci sploh. Posebno naj se skrbi, da bodo invalidje, ako so količkaj zmožni, še kaj delali. V brezdelnosti se duševno zanemarijo in vdajajo raznim nerodnostim. Invalidje se radi izgovarjajo:

država me je pokvarila, država me mora rediti, in zato mislijo, da ne smejo nič delati. A brezdelnost je njim samim v škodo. Življenje brez dela nima nobenega cilja in zato nobenega veselja; delo jim bo daló veselje do življenja. To je treba invalidom povedati. Ako pa se jim ne da dopovedati, jih je treba k delu tudi nekoliko prisiliti. — Posebno so tudi invalidje v nevarnosti, da se utegnejo vdati pijančevanju, ker si hočejo v pijači iskati tolažbe. Zato jim je treba skrbeti za boljšo tolažbo in razvedrilo; posebno naj se tolažijo z verskimi motivi. Ako pa podporo zlorabijo za pijačo, naj se jim odtegne.

9. Dobrodelni odbor naj ne pušča iznemar tudi pijancev in naj jim posvečuje potrebno pozornost. Kajti, ali ni ravno pijanost največkrat vzrok revščine? Treba pa je revščino ne samo lajšati, ampak jo skušati tudi preprečiti. Dobrodelni odbor naj ima torej tudi imenik vseh pijancev in naj jih skuša — ali sam, ali potom treznostne organizacije, ki je v župniji — od pijančevanja odvrniti. Ako se pa to ne da doseči, naj dobrodelni odbor skrbi, da se pijanec da pod kuratelo. In sicer ne šele takrat, ko je zapravl že polovico premoženja, marveč brž, ko se opazi, da je začel zapravljeti.

10. Tudi izseljence naj ima dobrodelni odbor na skrbi. Glavno pri izseljencih je, da pridejo v mestih ali krajih, kamor se preselijo, v zvezo z dušnimi pastirji ter v krščanska društva in družbe. Zato naj se v župniji javno proglasi, da naj se vsak, kdor se misli izseliti, zglaši pri dobrodelnem odboru ali pri enem njegovih članov. Ta naj mu da izkaznico, s katero naj se v novem kraju priglasí na pristojnem mestu, ki naj ga vpelje v krščansko društvo ali družbo. V Ljubljani naj se priglašajo vsi taki izseljenci v Dobrodelni pisarni; po drugih mestih pa, dokler nimajo za to posebne zglasilnice, pri dotičnih duhovnikih.

11. Največjo skrb naj odborniki posvečujejo bolnikom, zlasti seveda ubožnim bolnikom, ki so večkrat zelo zapuščeni. In čim bolj so zapuščeni, tem bolj je treba zanje skrbeti. Posebne ljubezni so potrebni bolniki, ki leže dolgo časa, po cela leta, na neozdravljivih boleznih. Treba bo na to delati, da se po vseh občinah preskrbe izučene bolniške strežnice. Naloga dobrodelnega odbora ravno bo, primerne osebe dati za strežnice izučiti. Dokler pa takih ni, naj članice dobrodelnega odbora to samaritansko službo po možnosti same opravljajo. Postrežejo naj jim, kolikor morejo, in prinesejo, česar potrebujejo. Preskrbe naj jim pa ne samo telesne, marveč tudi duševno pomoč, kolikor jim je že duhovnik ne preskrbi. Tolažijo naj jih z verskimi motivi, naj z njimi molijo ali jim kaj primernega berejo ter pomagajo sploh, da si bolniki čas bolezni dobro obrnejo v dušni prid in se kar najbolje pripravijo za smrt.

Naročilo.

Na podlagi tu objavljenega poročila in narčta naročam sledeče:

1. Naj se o karitativnem delu, o organizaciji in navodilu, o začetku in razširjevanju gošpodje pri konferencah razgovarjajo.

2. Naj se organizacija čimprej vpelje prav v vsako župnijo, in sicer tako, da bo res imela življenjsko moč.

3. Na to delo naj pazijo dekani pri vsakoletni vizitaciji in naj o njem poročajo v vizitacijskem poročilu.

V Ljubljani, dne 24. aprila 1919.

† Anton Bonaventura
škof.

40.

Misijoni.

Glede sv. misijonov v posameznih župnijah se naroča župnim uradom, naj po dovršenem misijonu pošljejo ordinariatu natančno poročilo, kako je misijon uspel. Poročilo naj obsega vse važnejše podatke: čas misijona, imena misijonarjev, koliko duhovnikov je sodelovalo, red, po katerem se je vršil misijon, koliko je bilo go-

vorov na dan, posebne cerkvene slovesnosti, kakšna je bila udeležba, kaj je pospeševalo misijon, ovire itd.

V Ljubljani, dne 24. aprila 1919.

† Anton Bonaventura
škof.

41.

Vprašanje plač naših organistov.

Pod naslovom „Zboljšajmo stanje našim organistom“ je prinesel Škofijski List 1918, str. 86 nujen poziv, naj bi se v župnijah razmeram primerno zboljšale plače organistov. Vsled ponovne prošnje organistov ljubljanske škofije, zbranih 26. marca 1919 na občnem zboru „Podpornega društva organistov in pevovodij s sedežem v Ljubljani“, se cerkvena predstojništva iznova opozarjajo na zgoraj navedeni poziv in se župnim uradom naroča, naj v tej zadevi kaj ukrenejo in stavijo semkaj svoje predloge.

Župni uradi onih župnij, kjer se je plača

organistov zadnji čas že zboljšala, naj sporoče semkaj, v koliko in kako se je to zgodilo.

Nadalje naj župni uradi čimprej semkaj sporoče imena sedanjih organistov. Če je organist hkrati cerkvenik, naj se to izrecno dostavi; istotako, če je učitelj organist. Tudi v slučaju, da v župniji ni organista, naj se tozadevno sporočilo semkaj pošlje.

Šk. ordinariat v Ljubljani, 24. aprila 1919.

† Anton Bonaventura
škof.

42.

Birmovanje v dekaniji Trebnje.

Red za birmovanje v dekaniji Trebnje (Škof. List str. 20) sem radi nastalih ovir moral tako-le izpremeniti:

1. Trebnje v nedeljo 1. junija.
2. Mirna v ponedeljek 2. junija.
3. Št. Lovrenc v torek 3. junija.
4. Čatež v sredo 4. junija.
5. Sv. Križ v četrtek 5. junija.

6. Št. Rupert v nedeljo 22. junija.
7. Št. Janž v sredo 25. junija.
8. Sv. Trojica v četrtek 26. junija.
9. Trebelno v soboto 28. junija.
10. Mokronog v nedeljo 29. junija.

V Ljubljani, dne 5. majnika 1919.

† Anton Bonaventura
škof.

43.

Duhovne vaje

za duhovnike ljubljanske škofije bodo letos v zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu, ker je pričakovati večje udeležbe, v dveh oddelkih: prvič v času od 28. julija do 1. avgusta, drugič pa v času od 18. do 22. avgusta:

Duhovniki, ki se jih žele udeležiti, naj se prijavijo ordinariatu najkasneje do 1. julija t. l.

in naj tudi naznanijo, ali se priglašajo za prve ali druge duhovne vaje.

Ako ne bo toliko gospodov priglašanih, da bi se vršile duhovne vaje dvakrat, se bodo vršile samo enkrat, in sicer v času od 28. julija do 1. avgusta, kar se bo pravočasno objavilo.

44.

Naznanilo o sprejemu gojencev v zavod sv. Stanislava za šolsko leto 1919/20.

V zavod sv. Stanislava se sprejemajo zdravi, dobro vzgojeni dečki, ki so si pridobili potrebne izobrazbe, da morejo vstopiti v I. gimnazijski razred. Prošnje za sprejem je nasloviti na škofijski ordinariat; te prošnje obenem s krstnim

listom in šolskim izpričevalom naj starši prosilcev pošljejo po pošti ali pa osebno prinesejo v zavod v času 8. do 25. junija.

Vodstvo škofijskega zavoda v Št. Vidu nad Ljubljano, dne 7. maja 1919.

45.

Konkurzni razpis.

Po okrožnici je bila razpisana župnija Cerklje pri Krškem do 25. maja t. l.

Razpisujeta se župniji: Št. Jurij pri Kranju in v drugič Vrhnika.

Prošnje za Št. Jurij pri Kranju je nasloviti

na poverjeništvu za uk in bogočastje deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani, za Vrhniko pa na šk. ordinariat v Ljubljani. Pravilno opremljene prošnje naj se pošljejo do 15. junija 1919 šk. ordinariatu.

46.

Škofijska kronika.

Podeljen je Flachenfeld-Wollwizev kano-
nikat pri ljubljanski stolnici Alojziju Stroj,
duh. svetniku, spiritualu v duhovskem seme-
nišču v Ljubljani.

Imenovanje. Dr. Franc Grivec, profesor
bogoslavlja v Ljubljani, je imenovan za javnega
rednega profesorja bogoslavlja iztočne cerkve na
bogoslavljni fakulteti hrv. vseučilišča v Zagrebu.

Za dekanovega namestnika v dekaniji le-
skovški je imenovan Alojzij Kurent, župnik
v Krškem.

Kanonično umeščeni so bili: Franc Avsec,
župnik v Št. Juriju pod Kumom, na župnijo
Lesce in Ivan Vodopivec, ekspozit na Vrh-
polju pri Moravčah, na župnijo Št. Jurij pod
Kumom dne 25. aprila 1919; Janko Borštinar,
župnik na Sv. Gori, na župnijo Peče dne 30. aprila
1919; Franc Košir, župnik na Koroški Beli. na
župnijo Ježica dne 1. maja 1919; dr. Tomaž
Klinar, kaplan v Kranju, na župnijo Škofja
Loka dne 4. maja 1919.

Resignirala sta: Jožef Potokar, župnik v
Trziču, na podeljeno mu župnijo Vrhnika in
župnik Franc Zorko na župnijo Čatež ob Savi.

Za župne upravitelje so bili imenovani:
Franc Zorko, župnik na Čatežu ob Savi, v
Kamni gorici; kaplan Franc Pavlič v Mot-
niku; Anton Kreč, kaplan v Št. Juriju pri

Kranju, istotam; P. Ananija Vračko, gvardian
frančiškanskega samostana v Brežicah, v Čatežu
ob Savi; Franc Presetnik, kaplan na Koroški
Beli, istotam.

Premeščen je bil kaplan Andrej Stare iz
Mirne peči v Kranj.

Nameščena sta bila kot kaplana bivša vojna
kurata: Rudolf Potočnik v Št. Juriju pri
Kranju in Jožef Poje v Mirni peči.

V stalni pokoj so stopili: Simon Ažman,
župnik v Kamni gorici, bivališče Primskovo pri
Kranju; Franc Dimnik, župnik v Motniku, bi-
vališče Kamnik; Franc Hoenigmann; dekan
in župnik na Vrhniki, bivališče Škofja Loka;
Simon Zupan, duh. svetnik, župnik na Ježici,
bivališče Ježica; Franc Hiersche, župnik v
Radečah pri Zid. mostu, bivališče Polzela na
Štajerskem.

V začasni pokoj je stopil Avguštin Šin-
kovec, duh. svetnik, župnik v Škofji Loki, bi-
vališče Kamnik.

Umrla sta: Anton Gabrič, duh. svetnik,
župnik v Cerkljah pri Krškem, dne 18. aprila
1919; prelat Janez Flis, generalni vikar, stolni
kanonik ljubljanski, zlatomašnik itd. v Ljubljani,
dne 10. maja 1919.

Priporočata se duhovnim sobratom v molitev.

Škofijski ordinariat v Ljubljani, dne 12. maja 1919.

Vsebina: 38. Poročilo o shodu dekanov leta 1919. — 39. Organizacija karitativnega dela. — 40. Misijoni. — 41. Vprašanje
plač naših organistov. — 42. Birmovanje v dekaniji Trebnje. — 43. Duhovne vaje. — 44. Naznanilo o sprejemu
gojencev v zavod sv. Stanislava za šolsko leto 1919/20. — 45. Konkurzni razpis. — 46. Škofijska kronika.
